Cauza C-24/19

Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție

Data depunerii:

15 ianuarie 2019

Instanța de trimitere:

Raad voor Vergunningsbetwistingen (Belgia)

Data deciziei de trimitere:

4 decembrie 2018

Reclamanți:

A

B

C

D

E

Pârât:

De gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen

---

Obiectul litigiului principal

Reclamanții (A, B, C, D și E) solicită anularea deciziei pronunțate de De gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen (Funcționarul regional pentru dezvoltare urbanistică al regiunii Flandra, secția Flandra de Est, denumit în continuare „pârâtul”) la 30 noiembrie 2016, prin care i s-a acordat solicitantei NV Electrabel (denumită în continuare „solicitanta”), sub rezerva anumitor condiții, o autorizație de dezvoltare urbanistică în vederea instalării a cinci turbine eoliene pe terenuri situate de-a lungul autostrăzii E40, pe teritoriul comunelor Aalter și Nevele.

DOCUMENT DE LUCRU

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Cerere de decizie preliminară în temeiul articolului 267 TFUE

În esență, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă dispozițiile cuprinse într-un decret al guvernului flamand (secțiunea 5.20.6 din VLAREM II) și într-o circulară a aceluiași guvern pot fi considerate „planuri sau programe” în sensul Directivei 2001/42/CE (denumită în continuare „Directiva EEM”) (JO 2001, L 197, p. 30, Ediție specială, 15/vol. 7, p. 135), iar în cazul unui răspuns afirmativ și în cazul în care cele două instrumente nu sunt în conformitate cu prezenta directivă, ce consecințe poate sau trebuie să asocieze acestui fapt instanța de trimitere, în calitate de instanță competentă în materia contenciosului administrativ.

Întrebări preliminare

Articolul 2 litera (a) și articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Directiva EEM determină ca articolul 99 din „Besluit van de Vlaamse regering van 23 december 2011 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 6 februari 1991 houdende de vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en van het besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne” (Decretul guvernului flamand din 23 decembrie 2011 de modificare a decretului guvernului flamand din 6 februarie 1991 de stabilire a normelor flamande privind autorizația de mediu și a decretului guvernului flamand din 1 iunie 1995 de stabilire a dispozițiilor generale și sectoriale în domeniul igienei mediului, denumit în continuare „decretul din 23 decembrie 2011”), în ceea ce privește adaptarea acestor decrete la dezvoltarea tehnologică care introduce în VLAREM II secțiunea 5.20.6 privind instalațiile de producere a energiei electrice eoliene și „Omzendbrief „Afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines” (Circulara „Cadru de evaluare și condiții limită în instalarea de centrale energetice eoliene”, denumită în continuare „circulara”) din anul 2006 (denumite împreună în continuare, de asemenea, „instrumentele în discuție”), care conțin, ambele, diferite dispoziții privind instalarea de centrale energetice eoliene, precum și, printre altele, măsuri de siguranță și norme privind proiecția de umbră și nivelul de zgomot definite în funcție de domeniul de planificare, să trebuiască calificate drept „plan sau program” în sensul dispozițiilor citate ale directivei? În cazul în care se va dovedi că, înainte de adoptarea instrumentelor în discuție, trebuia efectuată o evaluare de mediu, instanța de trimitere poate menține cu titlu provizoriu efectele juridice ale acestor instrumente nelegale? Cu privire la acest subiect, este necesar să fie puse câteva întrebări parțiale:

1. O măsură politică, cum este circulara în discuție, a cărei competență de elaborare se bazează pe puterea de apreciere și pe libertatea de decizie politică a autorității în cauză, motiv pentru care nu este propriu-zis definită o autoritate competentă pentru elaborarea de „planuri și programe” și pentru care nu este

DOCUMENT DE LUCRU

prevăzută nici o procedură formală de elaborare, poate fi considerată ca fiind un „plan sau program” în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva EEM?

2. Este suficient, pentru a fi considerată „plan sau program” în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva EEM, ca o măsură politică sau o normă generală, cum sunt instrumentele în discuție, să limiteze parțial puterea de apreciere a autorității competente pentru acordarea autorizației, chiar dacă aceasta nu reprezintă o necesitate sau o condiție necesară pentru acordarea autorizației sau nu ar urma să stabilească un cadru pentru viitoare autorizații, deși legiuitorul Uniunii a privit acest scop ca parte integrantă a noțiunii de „planuri și programe”?

3. O măsură politică, cum este circulara în discuție, a cărei elaborare are loc din motive de securitate juridică și, deci, fără nicio obligație legală, poate fi considerată ca fiind un „plan sau program” în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva EEM, iar o astfel de interpretare poate să fie contrară jurisprudenței Curții, conform căreia interpretarea teleologică a unei directive nu poate să difere în mod fundamental de voința exprimată în mod clar a legiuitorului Uniunii?

4. Secțiunea 5.20.6 din VLAREM II, care conține reguli a căror adoptare nu a fost impusă, poate fi considerată ca fiind un „plan sau program” în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva EEM, iar o astfel de interpretare poate să fie contrară jurisprudenței Curții, conform căreia interpretarea teleologică a unei directive nu poate să difere în mod fundamental de voința exprimată în mod clar a legiuitorului Uniunii?

5. O măsură politică și un decret guvernamental normativ, precum instrumentele în discuție, care au un caracter indicativ limitat sau, cel puțin, nu fixează un cadru din care să poate să decurgă dreptul de a efectua un proiect și care nu creează dreptul la un cadru în care proiectele pot fi permise, pot fi considerate ca fiind un „plan sau program” în sensul articolului 2 litera (a) și al articolului 3 alineatul (2) din Directiva EEM, „care define[ște] cadrul în care punerea în aplicare a proiectelor [...] va putea fi autorizată în viitor”, iar o astfel de interpretare este contrară jurisprudenței Curții, conform căreia interpretarea teleologică a unei directive nu poate să difere în mod fundamental de voința exprimată în mod clar a legiuitorului Uniunii?

6. O măsură politică cum este Circulara EME/2006/01- RO/2006/02, care are un caracter pur orientativ, și/sau un decret guvernamental normativ cum este Secțiunea 5.20.6 din VLAREM II, care stabilește doar cerințe minime în vederea acordării autorizației, fiind în definitiv o reglementare generală complet autonomă, ambele cuprinzând doar un număr limitat de criterii și modalități și nici această măsură, nici acest decret guvernamental nefiind prin ele însele determinante pentru orice criteriu sau orice modalitate, astfel putându-se argumenta că, pe baza unor împrejurări obiective, se poate exclude că acestea ar putea avea efecte semnificative asupra mediului, pot fi considerate ca fiind un „plan sau program” în sensul articolului 2 litera (a) și al articolului 3 alineatul (2) din Directiva EEM și, astfel, ca acte legislative care, prin stabilirea regulilor și

DOCUMENT DE LUCRU

procedurilor de control aplicabile domeniului în cauză, prevăd un număr semnificativ de criterii și modalități pentru autorizarea și efectuarea unuia sau mai multor proiecte, care au în mod previzibil efecte semnificative asupra mediului?

7. În cazul unui răspuns negativ la întrebarea precedentă, o instanță poate să constate ea însăși acest lucru după adoptarea decretului sau a pseudoactelor normative (cum sunt prezentele norme din VLAREM și circulara)?

8. O instanță, în cazul în care este competentă doar indirect cu privire la o excepție aplicabilă *inter partes* și în cazul în care din răspunsul la întrebările preliminare reiese că instrumentele în discuție sunt nelegale, poate să dispună menținerea efectelor decretului nelegal și/sau ale circularei nelegale în cazul în care instrumentele nelegale contribuie la un obiectiv de protecție a mediului, care este de asemenea urmărit printr-o directivă în sensul articolului 288 TFUE, iar condițiile prevăzute de legislația Uniunii pentru o astfel de menținere (precum este stabilit în Hotărârea din 28 iulie 2016, Association France Nature Environnement, [C-379/15]) sunt îndeplinite?

9. În cazul unui răspuns negativ la a opta întrebare, o instanță poate să dispună menținerea efectelor proiectului atacat pentru a îndeplini astfel, în mod indirect, condițiile prevăzute de dreptul Uniunii cu privire la menținerea efectelor juridice ale planului sau ale programului care contravine Directivei EEM (astfel cum este stabilit în Hotărârea Association France Nature Environnement)?

Dispozițiile din dreptul Uniunii invocate

Articolul 2 litera (a) și articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2001/42/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 iunie 2001 privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului (JO 2001, L 197, p. 30, Ediție specială, 15/vol. 7, p. 135)

Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE (JO 2009, L 140, p. 16)

Directiva 85/337/CEE a Consiliului din 27 iunie 1985 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului (denumită în continuare „Directiva UVP”; JO 1985, L 175, p. 40, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 174).

Articolul 3 alineatul (3) TUE

Articolul 191 alineatul (2) și articolul 288 TFUE

Articolul 37 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”)

DOCUMENT DE LUCRU

Dispozițiile naționale invocate

Vlaams decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid („Decretul flamand din 5 aprilie 1995 privind stabilirea dispozițiilor generale în materia politicii în domeniul mediului”, denumit în continuare „decretul din 5 aprilie 1995”)

Vlaams decreet betreffende de milieuvergunning van 28 juni 1985 („Decretul flamand din 28 iunie 1985 privind autorizația de mediu”, denumit în continuare „decretul din 28 iunie 1985”)

Secțiunea 5.20.6 din „Besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne” (Ordinul guvernului flamand din 1 iunie 1995 de stabilire a dispozițiilor generale și sectoriale în domeniul igienei mediului, denumit în continuare „VLAREM II”)

Articolul 99 din „Besluit van 23 december 2011 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende de vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en van het besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne”

Omzendbrief R0/2014/02 van 25 april 2014 betreffende het afwegingskader en randvoorwaarden voor de oprichting van windturbines (Circulara R0/2014/02 din 25 aprilie 2014 privind cadrul de evaluare și condițiile limită în instalarea de centrale energetice eoliene”, denumită în continuare „circulara”)

Articolul 4.3.3 din „Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening” (Codul legislativ flamand privind amenajarea teritoriului, denumit în continuare „VCRO”)

Articolul 36 din Decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (Decretul din 4 aprilie 2014 privind organizarea și procedura anumitor organe flamande de jurisdicție în materia contenciosului administrativ, denumit în continuare „decretul din 4 aprilie 2014”)

Articolul 159 din Grondwet (denumită în continuare „Constituția belgiană”)

Principiile bunei administrări

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

1 Raad voor Vergunningsbetwistingen (Consiliul pentru litigii în materie de autorizări, denumit în continuare „instanța de trimitere”) este un organ flamand independent de jurisdicție în materia contenciosului administrativ, care se pronunță cu privire la cereri împotriva deciziilor de înregistrare și a deciziilor de acordare sau de refuzare a unei autorizații de dezvoltare urbanistică sau de

DOCUMENT DE LUCRU

parcelare, precum și cu privire la litigii privind autorizațiile de mediu și exproprierile.

2 Reclamanții solicită anularea autorizației de dezvoltare urbanistică, care a fost acordată solicitantei la 30 noiembrie 2016 în vederea construirii unor turbine eoliene pe teritoriul comunelor Aalter și Nevele, de-a lungul autostrăzii E40 (denumită în continuare „decizia atacată”). Conform planurilor de dezvoltare regională relevante, o parte dintre parcelele pe care urmau să fie construite turbinele eoliene se aflau într-o zonă agricolă și o altă parte - într-o zonă peisagistică de interes agricol.

3 La 25 martie 2011, solicitanta a depus la pârâtă o cerere de acordare a unei autorizații de dezvoltare urbanistică în vederea construirii a opt turbine eoliene. În cursul procedurii, a fost retrasă cererea cu privire la una dintre turbinele eoliene. În cele din urmă, pârâta a acordat autorizație pentru cinci turbine eoliene.

4 Decizia atacată a fost adoptată după examinarea obiecțiilor și observațiilor depuse. Obiecțiile priveau, printre altele, efectele asupra imaginii regiunii, poluarea sonoră, amenajarea teritoriului, umbra proiectată și siguranța.

5 În decizia atacată, obiecțiile formulate de părțile interesate au fost considerate admisibile, însă nefondate (cu excepția unei turbine eoliene), iar evaluarea apelor, studiul de impact asupra mediului, evaluarea bunei amenajări a teritoriului, precum și procesul prealabil de consultare au fost tratate în mod detaliat. În motivare, s-a făcut referire la dispozițiile flamande relevante, între care la VLAREM II și la circulară, care constituie motivul întrebărilor preliminare ale instanței de trimitere. Autorizația a fost eliberată sub rezerva anumitor condiții.

Principalele argumente ale părţilor din litigiul principal

6 În hotărârea interlocutorie pronunțată, instanţa de trimitere examinează doar al treilea motiv de anulare.

7 În al treilea motiv de anulare, reclamanții invocă pe fond o încălcare a articolului 2 litera (a), a articolului 3 alineatul (2) litera (a) din Directiva EEM, a articolului 4.1.1 paragraful 1 punctul 4 din decretul din 5 aprilie 1995, a articolului 20 din decretul din 28 iunie 1985, a secțiunii 5.20.6 din VLAREM II, a articolului 99 din decretul din 23 decembrie 2011, a Circularei, a articolului 4.3.3 din VCRO, a articolului 159 din Constituția belgiană și a principiilor bunei administrări.

8 Aceștia susțin, în principal, că aceste dispoziții au fost încălcate întrucât decizia atacată ar fi fost adoptată în conformitate cu cerințele sectoriale din secțiunea 5.20.6 din VLAREM II și cu circulara, iar respectarea normelor VLAREM ar fi fost ea însăși condiția autorizării, însă această secțiune 5.20.6 ar fi fost introdusă fără efectuarea unei evaluări (obligatorii) a efectelor asupra mediului, deși secțiunea ar reprezenta un „program” în sensul Directivei EEM. De asemenea,

DOCUMENT DE LUCRU

circulara pe care pârâtul își întemeiază decizia atacată ar reprezenta un astfel de „program”.

9 Reclamanții consideră că secțiunea 5.20.6 din VLAREM II și circulara sunt nelegale ca urmare a neconformității menționate cu Directiva EEM, motiv pentru care acestea nu ar trebui să fie aplicate, astfel cum prevede articolul 159 din Constituția belgiană. Nelegalitatea în cauză ar avea efect asupra deciziei atacate. În subsidiar, reclamanții solicită să se adreseze Curții de Justiție o întrebare, în vederea pronunțării unei decizii preliminare.

10 Pârâtul consideră că nelegalitatea secțiunii 5.20.6 din VLAREM II nu determină nelegalitatea deciziei atacate, întrucât această secțiune nu constituie temeiul juridic al acesteia, ci cuprinde doar cerințele sectoriale în conformitate cu care ar trebui să se desfășoare utilizarea.

11 În plus, acesta susține că reclamanții nu ar avea niciun interes în ceea ce privește motivul de anulare: în cazul în care secțiunea 5.20.6 din VLAREM II ar fi declarată nevalabilă, acest lucru ar avea drept consecință faptul că nu ar mai exista cerințe de mediu sectoriale referitoare la turbinele eoliene și astfel ar apărea un vid legislativ cu efecte negative în privința mediului, lucru care nu ar prezenta niciun avantaj pentru reclamanți și ar fi contrar obiectivelor Directivei EEM.

12 Pe de altă parte, acesta consideră că cerințele sectoriale în domeniul mediului nu ar putea fi privite nici ca „plan sau program” în sensul Directivei EEM, ci ca o reglementare normativă autonomă care enumeră doar cerințele sectoriale ce trebuie respectate de fiecare operator, fără a conține însă un sistem coerent în privința proiectelor de instalații energetice eoliene.

13 Elaborarea cerințelor sectoriale în domeniul mediului nu ar fi „impusă” ca urmare a normelor legale sau administrative. Cu toate acestea, nu este mai puțin adevărat că cerințele sectoriale în domeniul mediului se întemeiază pe un decret. Cerințele sectoriale în domeniul mediului prevăzute în secțiunea 5.20.6 din VLAREM II nu ar fi conținut un cadru complet precum reglementarea valonă care constituia obiectul Hotărârii Curții din 26 octombrie 2015 (C-290/15, D’Oultremont) citate de reclamanți, în care Curtea a hotărât că reglementarea valonă în cauză intră în sfera noțiunii de „planuri și programe”.

14 În plus, obiectivul Directivei EEM este atins, potrivit pârâtului, întrucât obligația prevăzută de directivă de a supune planurile și programele unei evaluări a efectelor asupra mediului ar avea drept scop ca, încă înainte de acceptarea planurilor și programelor despre care se poate anticipa că vor avea efecte semnificative asupra mediului, să se ia în considerare consecințele pentru mediu ale punerii lor în practică. În speță, cerințele sectoriale în domeniul mediului nu au avut urmări „semnificative” asupra mediului, ci, dimpotrivă, prin aceste condiții se asigură un nivel ridicat de protecție a mediului.

DOCUMENT DE LUCRU

15 În sfârșit, nici circulara nu ar fi un „plan sau program”, deoarece îi lipsește caracterul de reglementare, putându-se deroga de la aceasta, motiv pentru care aceasta nu reprezintă un cadru în vederea acordării unei autorizații.

16 Pârâtul consideră că, pentru soluționarea pe fond a litigiului, nu este necesară adresarea unei întrebări în cadrul unei proceduri preliminare.

17 În replică, reclamanții susțin că au un interes foarte clar în ceea ce privește cererea formulată, întrucât respectarea secțiunii 5.20.6 din VLAREM II reprezintă o condiție de autorizare, care condiție este legată în mod inseparabil de autorizare, astfel nelegalitatea acesteia afectând în mod automat legalitatea autorizării. Nelegalitatea cerințelor sectoriale pare să presupună, de asemenea, că acestea nu beneficiază de protecția la care ar avea dreptul: în cazul în care, pentru fiecare dintre cele două instrumente, ar fi fost efectuată o evaluare a efectelor asupra mediului (în sensul Directivei EEM), este probabil că ar fi fost stabilite norme (chiar) mai stricte.

18 În ceea ce privește analogia cu cerințele sectoriale valone, în privința cărora Curtea s-a pronunțat deja într-o procedură preliminară anterioară, aceștia susțin că comparația cu secțiunea 5.20.6 din VLAREM II conduce în mod necesar la concluzia că ele reprezintă un cadru sectorial curent similar, aproape paralel în ceea ce privește acordarea autorizațiilor pentru instalarea turbinelor eoliene. Astfel, ar fi relevantă în speță Hotărârea Curții din 26 octombrie 2015 (C-290/15, D’Oultremont), ceea ce are drept consecință că secțiunea 5.20.6 din VLAREM II este nelegală.

19 Potrivit reclamanților, în privința circularei, era aplicabilă obligația de a efectua o evaluare a efectelor asupra mediului în sensul Directivei EEM (UVP), întrucât aceasta ar conține diferite dispoziții care trebuie avute în vedere la acordarea autorizației. Așadar, ar exista un „plan sau program” în sensul Directivei EEM.

Prezentare succintă a motivelor trimiterii preliminare

20 Pentru instanța de trimitere, este evident faptul că decizia atacată a pârâtului se întemeiază parțial pe secțiunea 5.20.6 din VLAREM II și pe circulară.

21 În cadrul examinării motivelor în litigiul principal, instanța de trimitere trebuie să evalueze legalitatea instrumentelor în discuție. Nu este contestat faptul că secțiunea 5.20.6 din VLAREM II și circulara nu au făcut obiectul unei evaluări a efectelor asupra mediului astfel cum este prevăzut în Directiva EEM. Instanța de trimitere consideră că aceste instrumente sunt nelegale și, din acest motiv, nu au putut fi utilizate ca temeiuri ale deciziei atacate, în cazul în care s-ar dovedi că, înainte de adoptarea acestora, era necesară o evaluare a efectelor asupra mediului în conformitate cu Directiva EEM.

22 Părțile din litigiul principal au opinii diferite în ceea ce privește chestiunea dacă Directiva EEM este aplicabilă în cazul secțiunii 5.20.6 din VLAREM II și al

DOCUMENT DE LUCRU

circularei. În pofida explicațiilor oferite de Curtea de Justiție, printre altele în Hotărârea D'Oultremont (C-290/15), instanța de trimitere are îndoieli în ceea ce privește aspectul dacă, pentru instrumentele menționate, se aplică obligația efectuării unei evaluări a efectelor asupra mediului.

23 Din dreptul Uniunii, instanţa de trimitere deduce că obiectivul principal al Directivei EEM constă în faptul că planurile şi programele despre care se poate anticipa că vor avea efecte semnificative asupra mediului, la elaborarea şi înainte de adoptarea acestora, fac obiectul unei evaluări a efectelor asupra mediului. În plus, instanţa de trimitere constată că, din jurisprudenţă, reiese de asemenea faptul că, în cazul în care trebuie să se asigure un nivel ridicat de protecţie a mediului [articolul 3 alineatul (3) TUE, articolul 37 din cartă şi articolul 191 alineatul (2) TFUE], domeniul de aplicare al prezentei directive nu poate fi interpretat în sens restrâns şi că eficienţa practică a Directivei EEM nu poate fi compromisă. De asemenea în sens larg ar trebui interpretate dispoziţiile care definesc limitele domeniului de aplicare al directivei. Instanţa de trimitere face referire în special la următoarele hotărâri ale Curţii: Hotărârea Inter-Environnement Bruxelles, C-671/16, Hotărârea Thybaut şi alţii, C-160/17, Hotărârea Inter-Environnement Bruxelles şi alţii, C-567/10, Hotărârea D'Oultremont şi alţii, C-290/15, şi Hotărârea Dimos Kropias Attikis, C-473/14.

Instrumentele a căror compatibilitate cu dreptul Uniunii constituie obiectul întrebărilor preliminare

24 Secțiunea 5.20.6 din VLAREM poartă titlul „Instalații de producere a energiei electrice eoliene". În această secțiune sunt definite în mod succesiv norme general formulate, care se referă la umbra proiectată, anumite aspecte privind securitatea și expunerea la zgomot.

25 Circulara poartă titlul „Cadru de evaluare și condiții limită în instalarea de centrale energetice eoliene" și este adresată „Colleges van burgemeesters en schepenen" (colegiile de primari și asesori), „Provinciegouverneurs" (guvernatorii provinciei), „Leden van de bestendige (provinciale) deputaties" (membrii comisiilor [provinciale-]permanente) și funcționarilor care se ocupă de cererile de autorizare. Circulara conține direcția politică a guvernului flamand și urmărește obiectivul de a diminua efectele asupra diferitelor domenii (printre altele, natura, peisajul, habitatul, mediul, economia, expunerea la zgomot, eficiența energetică ș. a.) și de a oferi suficiente posibilități de dezvoltare pentru energia eoliană terestră. Pentru fiecare dintre domeniile relevante sunt formulate norme, fiind abordate în mod detaliat - precum în cazul normelor VLAREM - teme precum expunerea la zgomot, umbra proiectată, securitatea și natura.

26 Circulara se întemeiază pe pilonii dezvoltării teritoriale sustenabile, consumului energetic sustenabil, avantajelor energiei eoliene în comparație cu alte surse de energie și valorii economice adăugate a energiei eoliene. În centru se află principiul spațial al combinării descentralizate sau al formării de clustere: prin

DOCUMENT DE LUCRU

combinarea atât cât este posibil a turbinelor eoliene, se urmărește garantarea menținerii suprafețelor libere rămase în Flandra puternic urbanizată. În sfârșit, circulara descrie rolul așa-numitului grup de lucru eolian, care are ca atribuție selectarea locurilor pentru amenajarea unor parcuri eoliene de mari dimensiuni și prezentarea acestora Minister van Ruimtelijke ordening (ministrul pentru amenajarea teritoriului). În plus, grupul de lucru oferă servicii de consultanță, precum în speță, în cazul anumitor cereri de autorizare.

27 În contextul oferirii unui răspuns la întrebările preliminare, în hotărârea interlocutorie sunt explicate în mod detaliat temeiul juridic și consecințele instrumentelor în discuție.

28 VLAREM II a fost adoptat în cadrul punerii în aplicare a decretului din 28 iunie 1985, care ar trebui să prevină și să diminueze inconvenientele și riscurile ca urmare a anumitor instalații și, dacă este cazul, să contracareze orice efecte ale prejudiciului cauzat mediului ca urmare a exploatării instalației sau ca urmare a unei activități de exploatare. În decretul din 28 iunie 1985 este explicat faptul că cerințele sectoriale de mediu (cum este secțiunea 5.20.6 din VLAREM II) sunt valabile pentru anumite tipuri sau categorii ale instalațiilor și activităților clasificate.

29 Temeiul circularei îl constituie puterea politică deplină de apreciere și de luare a deciziilor, de care autoritățile dispun în acordarea unei „autorizații de mediu”. Această prerogativă cuprinde orientări pe care autoritatea însăși le include în evaluarea sa atunci când decide cu privire la o anumită cerere de autorizare. Ori de câte ori autorității îi revine o marjă de apreciere mai largă (astfel cum se întâmplă, în mod cert, în cazul evaluării privind conformitatea cererii cu cerințele privind buna amenajare a teritoriului), aceasta poate să precizeze, de asemenea, modul în care va uza de prezenta putere politică deplină de apreciere și de luare a deciziilor.

30 În ceea ce privește consecințele instrumentelor menționate, instanța de trimitere menționează faptul că cerințele generale și sectoriale produc efecte în mod direct, indiferent de existența unei autorizații. Ele limitează puterea deplină de apreciere a autorității responsabile pentru acordarea autorizației. Pe de altă parte, autoritatea responsabilă poate să condiționeze operarea unei instalații de respectarea anumitor condiții speciale de mediu sau poate să contracareze pe baza principiului bunei amenajări a teritoriului, astfel cum se întâmplă în speță, aspectele cu influență negativă, prin impunerea unor condiții de dezvoltare urbanistică care pot să facă trimitere, la rândul lor, printre altele, la cerințele generale și sectoriale. Așadar, aceste condiții speciale de mediu sau de dezvoltare urbanistică reprezintă o condiție în vederea autorizării sau a confirmării înregistrării.

31 Îndeplinirea cerințelor generale și sectoriale în conformitate cu VLAREM II nu conferă dreptul la acordarea unei autorizații de dezvoltare urbanistică sau de mediu. În orice caz, autoritatea responsabilă pentru acordarea autorizației trebuie nu doar să verifice respectarea condițiilor stabilite în VLAREM II, ci, de asemenea să investigheze efectele negative și riscurile pentru populație și pentru

DOCUMENT DE LUCRU

mediu, luând în considerare toate împrejurările concrete ale fiecărui caz, iar pe baza rezultatelor exacte ale acestei analize să tragă concluziile adecvate. Autorizaţiile care îndeplinesc cerinţele generale şi sectoriale nu trebuie să încalce dispoziţiile niciunei legi, niciunui decret sau act administrativ. Conform jurisprudenţei naţionale, respectarea normelor VLAREM II reprezintă o obligaţie de rezultat a solicitantului, iar aceste norme pot oferi suficiente garanţii că potenţialele aspecte privind efectele negative din punctul de vedere al dezvoltării urbanistice luate în considerare de acestea sunt evitate sau eliminate.

32 Circulara nu are caracter de reglementare, iar încălcarea acesteia nu atrage după sine nelegalitatea deciziei atacate. Aceasta oferă, însă, un cadru de evaluare, care poate fi considerat drept cadru de evaluare în ceea ce priveşte politica de amenajare a teritoriului în legătură cu turbinele eoliene (autorizarea acestora). În rest, această circulară nu aduce atingere evaluării care trebuie efectuată în conformitate cu dispoziţiile decretului şi actului administrativ relevant.

33 Este un fapt necontestat că cele două instrumente în cauză conţin dispoziţii diferite, printre altele măsuri de securitate şi, în funcţie de domeniul de planificare, norme privind umbra proiectată şi nivelul de zgomot. Pe de altă parte, potrivit instanţei de trimitere, este incontestabil faptul că acestea au ca obiectiv „amenajarea teritoriului regiunilor şi utilizarea solului” în sensul jurisprudenţei Curţii de Justiţie (C-290/15, D’Oultremont). De asemenea, este clar că acestea se referă cel puţin la sectorul energetic şi promovează proiectele menţionate în anexa II la Directiva EEM.

Dispoziţiile din dreptul Uniunii care au condus la întrebările instanţei de trimitere

34 Instanţa de trimitere face referire la al patrulea considerent al Directivei EEM, la obiectivul acesteia în conformitate cu articolul 1 din aceeaşi directivă, precum şi la diferite elemente în legătură cu lucrările pregătitoare ale Directivei EEM. Dispoziţiile determinante pentru examinarea de către instanţa de trimitere sunt articolele 2 şi 3 din directiva menţionată.

35 Articolul 2 litera (a) din Directiva EEM stabileşte că „planurile şi programele” trebuie să fie „elaborate şi/sau adoptate de o autoritate la nivel naţional, regional sau local sau elaborate de o autoritate în vederea adoptării, printr-o procedură legislativă, de către parlament sau guvern şi [...] impuse prin acte cu putere de lege sau acte administrative” (subliniere existentă doar în acest loc; instanţa de trimitere insistă în a preciza că acestea sunt condiţii cumulative).

36 În conformitate cu articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Directiva EEM, este necesară efectuarea unei evaluări sistematice de mediu în cazul oricărui plan sau program care, în primul rând, urmează să fie elaborat în anumite domenii şi prin care, în al doilea rând, se fixează cadrul pentru viitoarea autorizare a proiectelor menţionate în anexele I şi II la Directiva 85/337/CEE (Hotărârile Curţii în cauzele C-671/16 şi C-160/17). Alte planuri şi programe decât cele prevăzute la alineatul

DOCUMENT DE LUCRU

(2) trebuie să facă obiectul unei astfel de evaluări în cazul în care „definesc cadrul în care punerea în aplicare a proiectelor poate fi autorizată în viitor” și în cazul în care „pot avea efecte semnificative asupra mediului”.

Întrebările preliminare 1 și 2: articolul 2 litera (a) din Directiva EEM, noțiunea de „plan sau program”

37 Din jurisprudența Curții de Justiție reiese că nu se face distincție între „planuri și programe” și „reglementări generale” și că importanța generală a unei anumite reglementări nu împiedică ca reglementarea respectivă să intre în sfera noțiunii de „planuri și programe” (Hotărârea din 7 iunie 2018, C-671/16, Inter-Environnement Bruxelles și alții, și Hotărârea din 27 octombrie 2016, C-290/15, D'Oultremont).

38 Instanţa de trimitere constată că competența de a elabora o circulară decurge din puterea deplină de apreciere și libertatea politică de a lua decizii a autorității în cauză. Nu există o însărcinare a autorități competente de a elabora „planul” sau „programul”, nici o procedură formală privind elaborarea acestuia. Circularele au caracter orientativ, întrucât de la acestea se poate deroga în limitele echității, pe baza unei motivări rezonabile. În măsura în care aceste orientări nu sunt considerate drept un act normativ, acestea nu pot fi atacate în fața Raad van State (Consiliul de Stat) sau a instanței de trimitere.

39 În plus, instanța de trimitere constată că scopul instrumentelor în discuție nu se referă la elaborarea unui cadru pentru acordarea autorizației. Cu toate acestea, conform jurisprudenței Curții de Justiție, în interpretarea noțiunii „planuri și programe” trebuie să se țină seama de referirea la „cadrul în care punerea în aplicare a proiectelor poate fi autorizată în viitor” în sensul articolului 3 din Directiva EEM. Această parte a tezei a fost introdusă abia târziu în procedura legislativă europeană („Propunere pentru o directivă a Consiliului privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului”, 4 decembrie 1996, COM/96/0511 ENDG).

Întrebările preliminare 3-7: articolul 2 litera (a) și articolul 3 din Directiva EEM, programe care „trebuie elaborate”

40 Instanţa de trimitere se întreabă dacă în speță sunt în discuție planuri sau programe care „ trebuie elaborate”. Pentru a explica îndoielile cu privire la acest aspect, se face referire la jurisprudența Curții, în special la Hotărârea și Concluziile din cauza menționată mai sus, C-671/16, și la Concluziile prezentate în cauzele conexate C-105/09 și C-110/09 (Terre wallonne). De asemenea, se face referire la o hotărâre din Regatul Unit – HS2 Action Alliance Ltd, R (on the application of) v The Secretary of State for Transport & Anor ([2014] UKSC 3). Interpretarea în sens strict a noțiunii de „planuri și programe”, care pare să rezulte din această hotărâre, restrânge noțiunea la instrumentele impuse de lege. Instanţa de trimitere consideră că această interpretare ar putea contrazice interpretarea teleologică a

DOCUMENT DE LUCRU

directivelor, pe care Curtea de Justiție a afirmat-o într-o altă hotărâre (C-275/09, Brussels Hoofdstedelijk Gewest și alții).

41 Spre deosebire de pârât, instanţa de trimitere consideră că decretul din 28 iunie 1985 şi decretul din 5 aprilie 1995 nu permit să se concluzioneze că impunerea unor cerințe de mediu sectoriale nu este „prevăzută”. Altfel stau lucrurile în legătură cu elaborarea circularei, care are drept obiectiv crearea de securitate juridică, nu conține dispoziții legale și nu este prevăzută. Aceasta este o decizie politică liberă.

42 În ceea ce privește secțiunea 5.20.6 din VLAREM II și cerințele sectoriale prevăzute în cadrul acesteia, instanţa de trimitere constată că obligația impunerii acestora este reglementată prin decretul din 28 iunie 1985, însă aceasta nu este prevăzută în sensul dreptului Uniunii (ele sunt prevăzute, însă nu sunt impuse în mod obligatoriu, a se vedea punctele 14-30 din Concluziile prezentate în cauza C-567/10, Inter-Environnement Bruxelles și alții). Impunerea unor cerințe sectoriale pentru cazul concret al „instalațiilor de producere a energiei electrice eoliene” nu este necesară în mod obligatoriu, iar guvernul ar fi putut să renunțe la adoptarea acestor reguli.

43 Astfel, instanţa de trimitere consideră că atât cerințele sectoriale de mediu, cât și circulara sunt „planuri facultative” care, în corelație cu obligația privind efectuarea unei evaluări ecologice, ar putea să afecteze obiectivul directivei (Concluziile în cauza C-567/10). Nu exista o obligație de elaborare a acestor instrumente drept cadru de evaluare în vederea acordării autorizației în sensul jurisprudenței Curții, întrucât cerințele sectoriale de mediu produc, de asemenea, efecte în mod autonom, ca reglementare generală.

44 Într-adevăr, circulara, care are un caracter orientativ, și secțiunea 5.20.6 din VLAREM II, care are un efect autonom, trebuie respectate ca reglementări ale autorității competente pentru autorizare și au forța normativă de a limita puterea deplină de apreciere a acestei autorități și, astfel, de a contracara efectele negative excesive, însă această marjă de apreciere nu este deloc atât de limitată încât să permită afectarea excesivă a procesului de autorizare. Aceste instrumente reprezintă o limită inferioară, de la care nu se poate deroga, dacă acest lucru ar conduce la efecte negative excesive. Cu alte cuvinte, ele nu schimbă cu nimic faptul că o autorizație nu se poate acorda în cazul în care este încălcat principiul bunei amenajări a teritoriului sau, în general, în cazul în care autorizarea ar avea drept consecință riscuri sau efecte negative excesive în privința mediului. În legătură cu secțiunea 5.20.6 din VLAREM II, trebuie să se precizeze că cerințele sectoriale de mediu sunt atât de autonome încât nu trebuie să fie impuse drept o condiție în vederea autorizării pentru a fi aplicabile.

45 Problema este dacă instrumentele menționate au forță normativă și scopul de a putea fi considerate planuri sau programe (Concluziile în cauzele conexate C-105/09 şi C-110/09). Scopul celor două instrumente nu ține de modul în care trebuie pus în aplicare un proiect, iar aceste instrumente nu prevăd în mod

DOCUMENT DE LUCRU

obligatoriu, în sensul unui cadru de autorizare, măsura în care un proiect poate fi permis. Conform interpretării Curții de Justiție, expresia „trebuie elaborate” referitoare la planuri și programe trebuie citită împreună cu formularea „cadrul în care punerea în aplicare a proiectelor poate fi autorizată în viitor” de la articolul 3 din Directiva EEM. În evaluarea noțiunii „cadru” prezintă relevanță, conform lucrărilor pregătitoare ale acestei directive, scopul (voința legiuitorului).

46 Noțiunea „cadru” trebuie să țină seama de obiectivul stabilit, acela de a lua în considerare încă în contextul respectivei decizii,efectele asupra mediului ale oricărei decizii care conține specificații privind autorizarea ulterioară a proiectelor. Un plan sau program stabilește un cadru în măsura în care acesta influențează orice eventuală autorizare ulterioară a unor proiecte, în special în ceea ce privește localizarea, natura, mărimea și condițiile de funcționare sau alocarea resurselor (Concluziile în cauzele conexate C-105/09 și C-110/09).

47 Instanța de trimitere consideră că din jurisprudență rezultă că adoptarea unor criterii și modalități de autorizare și de punere în aplicare a unor proiecte care pot avea efecte semnificative asupra mediului trebuie privită ca un întreg semnificativ și, deci, ca plan sau program, dacă efectele asupra mediului rezultă din respectivul proiect pe baza criteriilor și a modalităților în cauză. În cazul în care, dimpotrivă, criteriile și modalitățile stabilite nu pot avea efecte semnificative asupra mediului, atunci nu există un întreg semnificativ și, deci, nici un plan sau program.

48 În contextul și în lumina celor prezentate cu privire la efectul celor două instrumente în cauză și la cerințele minime create de acestea, se pune întrebarea dacă normele relevante în speță au o greutate și o dimensiune suficient de semnificativă încât să se poată presupune că există un „întreg semnificativ” de criterii și modalități și astfel încât să se poată vorbi despre un sistem suficient de coerent și despre un cadru de evaluare suficient de complet în vederea autorizării. Cu alte cuvinte, dacă domeniul de aplicare al acestor norme este suficient de semnificativ pentru a reglementa condițiile aplicabile în respectivul domeniu și deciziile adoptate pe baza acestor norme, în special cele privind politicile de mediu, și dacă acestea contribuie la stabilirea condițiilor în care vor putea fi autorizate în viitor proiecte concrete de instalare și exploatare a unor parcuri eoliene și dacă acordarea autorizației depinde de respectarea acestor condiții. Altfel formulat: Dacă, în speță, prin analogie cu Hotărârea D’Oultremont, este în discuție un act administrativ care cuprinde diferite dispoziții privind instalarea turbinelor eoliene ce trebuie respectate în cadrul acordării autorizațiilor necesare în vederea instalării și exploatării unor astfel de turbine și dacă normele au o greutate și o dimensiune suficient de semnificativă pentru a se putea vorbi de instrumente care pot avea efecte semnificative asupra mediului în sensul articolului 3 alineatele (1) și (2) din Directiva EEM.

49 În temeiul jurisprudenței menționate a Curții (C-105/09 și C-110/09, C-290/15, C-160/17, C-41/11, C-671/16, C-392/96), instanța de trimitere se întreabă dacă instrumentele în discuție pot avea efecte semnificative asupra mediului. Conform jurisprudenței citate, evaluarea ce trebuie efectuată în această privință se limitează

DOCUMENT DE LUCRU

la chestiunea dacă, pe baza unor împrejurări obiective, se poate exclude că planul sau proiectul în cauză afectează în mod semnificativ regiunea în discuție.

50 În acest sens, trebuie pusă, de asemenea, problema dacă un decret precum cel în discuție în litigiul principal poate conduce la o modificare a cadrului juridic de referință, care poate avea efecte semnificative asupra mediului. Astfel, se pune problema dacă, prin instrumentele în discuție, se deschide „posibilitatea unor efecte asupra mediului” (expresie din Concluziile prezentate în cauza C-160/17) sau dacă există planuri care sunt relevante pentru proiecte care intră în domeniul de aplicare al Directivei 85/337/CEE. Prin instrumentele în discuție este greu să se aducă atingere cerinței ca potențiale efecte semnificative asupra mediului să fie supuse unei evaluări de mediu.

Întrebările preliminare 8 și 9: posibilitățile instanței de trimitere de a limita consecințele unei eventuale incompatibilități cu Directiva EEM

51 Din Hotărârea pronunțată în cauza C-379/15 (Association France Nature Environnement), se poate deduce că Curtea de Justiție a vrut să confere unei instanțe naționale, în anumite cazuri concrete și cu titlu de excepție, competența reglementării efectelor anulării sau constatării nelegalității unei dispoziții naționale care a fost considerată incompatibilă cu dreptul Uniunii, de exemplu, prin limitarea temporară a acestora. Acest lucru reiese din articolul 3 alineatul (3) TUE și din articolul 191 alineatele (1) și (2) TFUE, care asigură un nivel ridicat de protecție a mediului și o îmbunătățire a calității mediului. Curtea asociază totuși acestei competențe derogatorii câteva condiții prealabile.

52 Instanţa de trimitere menționează că, la prima vedere, cele două instrumente în cauză promovează instalarea de turbine eoliene și prezintă o strânsă legătură cu obiectivele reglementărilor europene și flamande cu privire la energiile regenerabile.

53 Instanţa de trimitere are numai competența legală de a hotărî, la cererea uneia dintre părți sau din oficiu, conform articolului 36 alineatele (1) și (2) din decretul din 4 aprilie 2014, ca efectele deciziei individuale anulate integral sau parțial să fie integral sau parțial menținute sau să fie menținute cu titlu provizoriu pe o anumită perioadă. Această măsură poate să fie dispusă numai în cazul existenței unor împrejurări excepționale, care justifică o încălcare a principiului legalității, într-o hotărâre care conține motive speciale, pronunțată în cadrul unei proceduri contradictorii. În pronunțarea unei astfel de hotărâri pot fi luate în considerare interesele terților.

54 Instanţa de trimitere nu are, prin urmare, competența legală de a dispune ea însăși menținerea instrumentelor invocate în întrebările preliminare, care, în funcție de răspunsul la întrebările preliminare, au fost adoptate într-un mod (ne)conform legii. Pe de altă parte, circulara, ca urmare a forței sale normative limitate, nu este un act normativ care poate fi atacat în fața instanței de trimitere sau a Raad van State (Consiliul de Stat). Instanţa de trimitere nu are dreptul de a dispune

DOCUMENT DE LUCRU

menținerea instrumentelor în discuție, întrucât nu are competența de a anula aceste instrumente, iar competența menținerii nu poate fi exercitată în cazul în care legalitatea acestor instrumente poate fi eventual examinată în temeiul unei excepții.

55 Cu toate acestea, în dreptul flamand, instanțele au posibilitatea, în contextul principiului securității juridice, de a nu asocia caracterului nelegal nicio consecință. Instanţa de trimitere se întreabă dacă această competență de menținere poate fi aplicată din punctul de vedere al dreptului Uniunii, astfel încât, chiar și în cazul unei eventuale evaluări a legalității, care altfel ar determina constatarea inaplicabilității normei, să poată fi menținute cu titlu provizoriu consecințele planului și/sau programului, în cazul în care: 1) sunt îndeplinite condițiile din Hotărârea C-379/15, iar măsura aduce atingere dreptului Uniunii; 2) sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 36 alineatele (1) și (2) din decretul din 4 aprilie 2014 (cu excepția cerinței privind decizia anulată), fiind asigurat caracterul de excepție al menținerii, iar perioada acesteia putând fi limitată la aceea strict necesară pentru remedierea nelegalității.

56 În acest context, instanţa de trimitere remarcă că simpla constatare a inaplicabilității, pentru care este competentă ca urmare a eventualei evaluări a legalității menționate anterior (în conformitate cu articolul 159 din Constituția belgiană), ar avea drept consecință, la prima vedere, faptul că ar deveni inaplicabile în special cerințele sectoriale de mediu prevăzute pentru turbinele eoliene. Pe de altă parte, această constatare ar putea avea loc nu doar în cadrul unui litigiu cu privire la autorizații, ci și în afara acestui cadru, întrucât cerințele sectoriale de mediu sunt norme minime obligatorii aplicabile instalațiilor și activităților. În plus, constatarea inaplicabilității acestor norme ar pune sub semnul întrebării legalitatea tuturor autorizațiilor care au fost acordate începând cu 31 martie 2012, în măsura în care acestea se întemeiază în mod determinant pe instrumentele în discuție. De asemenea, nelegalitatea acestor autorizații ar putea fi invocată în domeniul justiției civile sau într-un litigiu privind menținerea în materie penală sau în materie de contencios administrativ. În același timp, constatarea în discuție ar prejudicia securitatea juridică în privința cadrului de evaluare pentru turbine eoliene și, astfel, un obiectiv în domeniul producerii de energie regenerabilă.

57 Nici decretul și nici intrarea în vigoare a unei noi reglementări naționale nu ar putea, la prima vedere, să împiedice consecințele negative pentru mediu rezultate din constatarea inaplicabilității, întrucât un nou decret care să prevadă norme sectoriale pentru turbine eoliene nu poate fi adoptat cu efect retroactiv, iar exploatarea turbinelor eoliene existente este pusă sub semnul întrebării.

58 Constatarea inaplicabilității prezentelor instrumente ar avea, de asemenea, drept consecință, conform unei estimări preliminare, faptul că, în ceea ce privește punerea în aplicare a obiectivului Uniunii în domeniul protecției mediului, s-ar crea un vid legislativ cu efect negativ asupra mediului. În acest context, instanţa de trimitere menționează că cele două instrumente în cauză sunt conforme cu

DOCUMENT DE LUCRU

obiectivele Directivei 2009/28/CE privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (JO 2009, L 140, p. 16) și contribuie la punerea în aplicare a acesteia în Flandra.

59 Constatarea inaplicabilității normelor sectoriale și a circularei ar putea conduce, de asemenea, la o mare insecuritate juridică în legătură cu eficiența, printre altele, a autorizațiilor de mediu pentru turbinele eoliene aflate în prezent în exploatare.

60 În plus, instanţa de trimitere constată că, deși nu este împuternicită prin decret să mențină cu titlu provizoriu legalitatea instrumentelor în discuție, are totuși competența ca, în cazul anulării autorizației acordate proiectului, să mențină cu titlu provizoriu, pe o anumită perioadă, efectele juridice ale acestei autorizații, în conformitate cu articolul 36 alineatele (1) și (2) din decretul din 4 aprilie 2014. Astfel cum s-a menționat anterior, în acest scop există câteva condiții obligatorii. Astfel, instanţa de trimitere se întreabă dacă, în cazul în care Curtea oferă un răspuns negativ la întrebarea 8, poate să mențină cu titlu provizoriu efectele unei decizii individuale anulate, în temeiul condițiilor impuse de dreptul flamand și de dreptul Uniunii în ceea ce privește menținerea cu titlu provizoriu în cazul constatării nelegalității ca urmare a încălcării Directivei EEM.

61 Menținerea efectelor juridice ale instrumentelor în discuție face ca legalitatea proiectelor individuale să nu fie pusă sub semnul întrebării, iar legiuitorului regional i se acordă perioada strict necesară pentru a adopta o nouă reglementare, care să fie în conformitate cu Directiva EEM. În schimb, menținerea cu titlu provizoriu a efectelor juridice ale proiectului individual pe perioada strict necesară, de care trebuie să dispună legiuitorul regional pentru a adopta o nouă reglementare, care să fie în conformitate cu Directiva EEM, are efect asupra legalității proiectului individual și obligă solicitantul în cauză să depună o nouă cerere, la data expirării acestei perioade. Pe de altă parte, acest lucru are drept consecință faptul că instanţa de trimitere poate să remedieze vidul legislativ în cadrul unui litigiu cu privire la autorizații numai *ad hoc*, cu alte cuvinte numai în ceea ce privește decizia de autorizare atacată.

DOCUMENT DE LUCRU